

**Juris Canonici Theoria Et Praxis, Ad Forum Tam
Sacramentale quàm contentiosum, tum Ecclesiasticum,
tum Seculare**

Cabassut, Jean

Lugduni, 1698

XVI. Prosequutio beneficiarum pensionum, in primis secundum
Gallicanas consuetudines, deinde secundum jus commune Canonicum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62355](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62355)

otio indulgeant : unde contingit ut resignatariis onera sustentibus congrui redditus minimè suppetant ; quo contigit ut huic damno tum Episcopi, tum Curiae Regni nostri, pro locorum & temporum diversitate diversis remediis & judiciis mederi studuerint. Quia tamen Antistites & Consilarii nostro Regno passim dispersi rogarunt nos, ut uniformi lege per universam nostram Ditionem usque adeò noxios abusus refecaremus ; illorum supplicibus monitionibus inclinati, & solliciti providere ut Divinus cultus à sacris Ecclesiarum Ministris convenienti decore, & dignitate celebretur, praesenti Edicto in perpetuum valituro decernimus, neminem praebendis Ecclesiarum Cathedralium, aut Collegiatarum, aut etiam Curis animarum provisum ullatenus posse praebendas aut Curas resignare cum pensionis reservatione, nisi postquam eisdem annos quindecim ad minus deseruerint, aut certè in eum infirmitatis gradum corruerint, ut deinceps talibus Curis aut Praebendis ministrare amplius nequeant. Quibus etiam casibus resignantes nihil amplius sibi titulo pensionis reservare poterunt quàm tertiam fructuum partem : hac etiam adhibita praecautione, ut resignatariis ac titularibus trecentae annuae librae ad minus supersint integrae ad victum, emolumentis casualibus in his minimè comprehensis, deductis etiam quibuscunque oneribus Parocho incumbendis. Statuimus pariter ut etiam antehac constitutae Ecclesiasticae pensiones ad hanc quoque praesentem formam reducantur ; hac tamen adhibita exceptione, ut teneant pensionum obligationes quodcumque anteriores resignantes illis deficientibus eò redigerentur, ut eis victus necessarius non posset suppetere, sive ex aliis Ecclesiae proventibus, sive ex patrimonialibus bonis. Distinctè autem praecipimus omnibus quibus in nostris Ditionibus officium jurisdictionis incumbit, ut praesentis Edicti observationi sollicitè invigilent. Datum Sangermani ad Nemus, 4. Octobris die, anno post millesimum sexcentesimo septuagesimo.]

* C A P U T XVI.

Prosequutio beneficiarum Pensionum, in primis secundum Gallicanas consuetudines, deinde secundum Jus commune Canonicum.

N primis pensionum Ecclesiasticarum super Beneficiis renunciatis Jura Gallicana conformantur Ludovici XIV. paulò antè commemoratae Constitutioni.

I. Secundò Curiae Regiae nullam admittunt beneficiariam pensionem, nisi

nisi ex Summi Pontificis autoritate dimanarit : easque omnes obliterant & pro simoniis habent , quas locorum Ordinarii constituunt , solis exceptis quas Episcopi Vicariis à se constitutis assignant , ut vicibus fungantur Præbendorum aut Curatorum , qui sive ob delictum , sive ob imperitiam , sive ob ingruentem morbum , vel irregularitatem , vel demeritiam suspensi sunt ab exercitio Ecclesiastico. Cum enim hujusmodi casus sint inevitabiles , nec remedium aliunde quàm ab ordinariis locorum Prælati adhiberi possit , absolutæ necessitatis est hanc saltem jurisdictionis partem illis conservari , cap. *De Reſtoribus* , & cap. *Tua nos* , de Cler. ægor. & cap. *Quavis triste* , 7. quæst. 1. At verò cæteras omnes pensiones ab Episcopis constitutas pro irritis & simoniis habent Curia Gallicana , ut scribunt Rebuffus in *Praxi* , part. 1. tit. de reservat. tam generali , quàm speciali , num. 28. & 29. Chopin. lib. 3. de Sacra Politia , tit. 2. num. 17. Louetus & Brodeus litera C , num. 40. alique Gallicani. Idque contigisse scribit Rebuffus ex ignoratione Juris Canonici.

II. Doctores Gallicani qui ante promulgationem Edicti paulò antè memorati de pensionibus conscripserunt , docuerunt unanimes hunc esse Curiarum Regiarum usum , ut nunquam admittant reductionem earum pensionum , quas se exsolutores resignatori in sui favorem polliciti sunt resignarii , quandiu viveret ; hæc enim petita reductio judicabatur odiosa , vitioque laborans ingratitude & perfidiæ. Solumque admittebant ejus posse postulari reductionem & diminutionem , eo mortuo , adversus illius hæredem vel successorem adusque tertiam reddituum partem , ex Jure Gallicano ; sic enim non infringi datam fidem , sublato ex vivis resignatore , cui soli de Beneficio erat obstrictus. Hoc docent Louetus & Brodeus lit. P. tit. 30. & Gigas tract. de Pensionib. quæst. 9. Anneus Robertus lib. 1. rer. judicat. cap. 7. Imbertus in *Praxi* , tit. *Pensio* : Chopinus lib. de Sacra Polit. tit. 2. num. 15. & seqq. At verò novum Edictum sancit & jubet ob publicum Ecclesiæ bonum , ut cunctæ etiam quæ præcesserunt de pensionibus beneficiariis conventiones ad tertiam fructuum portionem reducantur , deductis etiam Titularium oneribus & impensis , ut scilicet prævaleat Ecclesiæ sacra & communis disciplina oppositis privatorum noxiisque pactionibus : nisi quis insistat id officium à Legislatore injungi solis Judicibus & publicis Requisitionibus , sed non resignariis , illo adhuc superstiti , cui est obstricta fides.

III. Quandoquidem sola hæc viget in Galliæ Regno consuetudo , ut non alia recipiatur per Episcopum constituta pensio Beneficii Ecclesiastici diminutionem inducens , sola hæc excepta , quam exigit necessitas instituendi per Episcopum Vicarii , qui onera suppleat provisi Titularis , qui ob impedimentum canonicum illa exequi prohibeatur : quæstio inter Canonum Professores in cæteris Christianis provinciis ventilari solet , utrum constitutæ ab Episcopis pensiones transeant ad Beneficii successorem , vi-

vente adhuc pensionario; an verò extinguantur morte illius cui primùm imposita fuit solvenda pensionis obligatio? Et istius quidem morte definire: possitque solus Papa ejusmodi pensiones decernere, quæ transeant ad Beneficii successorem, nec nisi morte pensionarii extinguantur. Negant istam Episcopis competere potestatem transmittendæ ad Beneficiarium successorem Ecclesiasticæ pensionis Glossa simul & Imola in cap. *Nisi essent*, de præbend. in quo Summus Pontifex approbat quidem factum judicium pacis conciliandæ gratiâ, ut inter duos de uno Prioratu contententes unus eorum de Prioratu provideatur cum onere solvendæ pensionis quadraginta librarum suo competitori; prohibet tamen illius pensionis onus extendi ultra vitam provili de Prioratu illo, & Beneficium ipsum afficere, sed tantummodò personam primi Titularis, etiamsi pensionarius supervivat. Idem docent Anan. in cap. *Audivimus*, de collat. deteg. Azorius part. 2. lib. 8. cap. 6. quæst. 1.

IV. Opposita verò sententia suos quoque graves habet Authores, posse nimirum ab Episcopo constitui pensionem, cujus onus in Beneficii quoque successores derivetur, superstiti pensionario. Idque docet Gambarus lib. 6. de offic. & potest. Legati, num. 385. & Parisius lib. 1. de resignat. quæst. 8. num. 44. Garcias num. 182. & Bonacina tract. de iis quæ ad Divin. Offic. in Choro publ. recit. pertin. quæst. 6. punct. 3. num. 15. ubi quoque profert Rotæ Romanæ decisionem 699. num. 1. part. 1. diverfor. suumque intentum hac ratione probat: Quia pensiones super Beneficiis, cum sint onera realia fundata super fructibus & distributionibus, subsistunt quandiu vivit pensionarius, & obligant quoscunque Titulares qui fructus ejusmodi percipiunt. Suadere pariter videtur æquitas, ne Episcopi interventu & suasionem is qui suum jus ad beneficium sub onere pensionis resignaverit, decedente mox resignatario videat se simul & Beneficio & pensione excidisse. Disertè statuitur id cap. *Præterea*, de censib. *Præterea illi qui Episcopo ignorante, auctoritate sua pensionem annuam de Ecclesiis quadam illusione solverint, sive receperint, eis defunctis in receptione pensionis non sunt aliquatenus audiendi, si Pontificis, aut alterius qui de jure facere potuerit, auctoritatem & assensum super hoc non intervenisse constiterit. Non enim simplices Sacerdotes vel Clerici possunt Ecclesias, quibus præsumt, auctoritate sua, præsertim post decessum suum, efficere censuales.* Unde ritè infert Gambarus: Si igitur consensisset Episcopus, potuerat facere illam Ecclesiam, etiam post suum obitum, censualem. Et canon perspicuè supponit, idè post obitum illorum qui propriam Ecclesiam servituti census subjecerant, non posse censum impositum continuari, quia nulla intervenerat Episcopi auctoritas, vel approbatio. Sanlegerius qui magna laude Avenionem Jus dicendo, tum de Jure respondendo consenuit, parte 2. Quæstionum Beneficialium, cap. 1. §. 4. num. 7. oppositas Canonistarum sententias simul approbat & conciliat his verbis: *Inter pensionem auctoritate Summi Pontificis*

Pontificis impostam, & illam quæ auctoritate Episcopi nitiur, hæc est notabilis differentia, quod illa quæ sit auctoritate Pontificis, etiam successores in Beneficio ligat: quæ autem sit approbatione Episcopi, successores in Beneficio non ligat, neque afficit. Limita, nisi pensio imposta & creata fuisset ab Episcopo pro bono pacis, & ad sedandas lites; quia tunc etiam afficit Beneficii successores, quantumvis solius Episcopi auctoritas in illius creatione intervenerit. Allegatque ad hoc Ebatianum discept. forens. cap. 17. n. 16. Quæ sanè Pontificiorum doctrina mihi admodum arridet; hoc enim præstat ut Episcopalis sollicitudo utiliter adhibeatur ad sopiendas Clericorum subditorum lites: quæ sollicitudo iners & inanis esset, si census conventus esset desiturus proxima resignantis morte. Scitè namque & prudenter alius quidam admonet canon: Nulla enim ratio hoc verisimile reddit, ut quisquam Beneficium multis fortè expensis & laboribus acquisitum, quo sustentari debet, facile, sine causa sua magna, sponte resignet: atque ita illud abdicet in commutationem pensionis, quæ fortassis post paucos dies, unius interitu caduca sibi, & infructuosa sit futura, cap. Super hoc, de renunciat.

V. Communes autem qui ab Episcopis, aut ab inferioribus Prælatibus census ac pensiones in re beneficiaria constitui permittunt sacri Canones (et si in Gallia non vigeant) ne tamen quidquam Juris communis ignoretur, istos huc selegi.

Can. Nisi essent, de præbend. possunt Judices arbitrarii, in quos duo electi compromiserunt, adjudicare uni quidem Prioratum cum onere pensionis annuæ alteri electo persolvendæ: Sic tamen ut non assignetur census ipsi Prioratui, sed soli personæ Prioris; quo demùm vitâ functo, successor ejus nulli præstationi teneatur obnoxius.

Can. De cetero, de transact. si pro bono pacis Judex delegatus censum imponat alteri litigantium, Episcopus sine quo transactum fuerit, poterit transactionem approbare sine se factam: Sic tamen ut census annuus vitam ejus qui solverit non excedat.

Can. Ad quæstiones, de rer. permut. decernit Episcopum approbantem aliquam commutationem coram se factam, confirmare posse cum hac obligatione, ut ei qui locupletius Beneficium dimittit, persolvatur pecuniæ summa, quæ excessum dimissi opimioris Beneficii compenset.

Can. Cum venissent, de restit. spoliat. de auctoritate Eborensis Episcopi Rector cujusdam Ecclesiæ solvebat alteri Ecclesiæ certam pensionem quamdiu viveret: quod factum isto canone approbatur.

Can. Constitutus, de religiof. domib. Episcopus remittendo jura Episcopalia cuidam Ecclesiæ, potest sibi censum super eadem Ecclesia reservare.

Can. De Rectoribus, & cap. Tua nos, de Cler. ægrot. & debilit. legitima propriaque auctoritate assignat Coadjutori à se constituto propter ægritudinem Clerici non valentis suum exequi ministerium, pensionem super præbenda Clerici invalidi sive corpore, sive mente. Quæ dispositio Episcopalis

palis eousque necessaria & inevitabilis est, ut ea deficiente Divinum ministerium, Sacramentorum collationem, Populi fidelis instructionem, Ecclesiarum cultum deficere necesse sit, ovesque Christi in apertum ruere interitum.

VI. Jam quæritur utrum regressus ad Beneficium resignanti concedatur, in cuius gratiam Papa constituit pensionem super resignato Beneficio per consuetam in Curia Romana clausulam istam: *Necnon resignatario, necnon ejus in eodem Beneficio successore in solutione pensionis deficiente, seu illam ad minorem summam reduci petente, liceat eidem pensionario liberum habere regressum ad idem Beneficium, ipsiusque corporalem possessionem propria auctoritate, per se vel per alium apprehendere?* Respondendum, quidquid in aliis servetur regionibus, illam propria auctoritate sumptionem possessionis alienam esse ab usu Gallicano, qui & partium auditionem, & in judicio litis contestationem, & Judicis sententiam prærequirit. Servatis autem judiciorum formis locus erit regressus adjudicandi contra contumacem ac perfidum debitorem.

VII. Movetur quæstio, utrum Legatus possit admittere resignationem Beneficii sub onere pensionis? Id fieri posse negat Rebuffus. Quatenus enim in sua Praxi, tit. de resignatione conditionali, num. 1. & seqq. negat Legato Pontificio hanc potestatem competere admittendi resignationes conditionatas, nisi specialem à Papa obtinuerit potestatem, inde inferitur, ex mera & generali Legationis concessione hoc jure uti non posse. Sed omnis amovetur difficultas si Literæ Delegationis specialem illi auctoritatem istam indulgeant: istud quippe perspicue sancitur cap. *Præterea*, de offic. jud. deleg. Atque ita judicavit Suprema Curia Aquensis die Octobris 10. anno 1658. in gratiam Brochii Arelatenfis contra Grossetum, qui abusum prætexebat in admissione renunciationis Beneficii cujusdam sub reservatione pensionis apud Vicelegatum Avenionensem facta: quam tamen Senatus expertem omnis abusionis pronunciavit. Id refert Bonifacius tom. 1. Senatusconsultorum Provincialium, pag. 115. Haud certò scitur, utrum Diploma Pontificiæ tunc Legationis hanc singularem potestatem explicuisset, an verò implicite dumtaxat. Casus autem dicti capitis *Præterea*, non explicite quidem, sed implicite in literis Pontificiis delegatam jurisdictionem mandantibus involvebatur, ut cuius legenti liquet.

VIII. Canonice approbandi beneficiarias pensiones causæ Gallicano usu approbatæ, atque in solis Romanorum Pontificum, non verò in Prælatorum inferiorum provisionibus approbatæ, tres numero recensentur à Rebuffo in Praxi, lib. 1. tit. de reservationibus, cæterisque passim Gallicanis Jurisconsultis. Prima causa est ob bonum pacis & sedandas lites inter Clericos, cap. *Nisi*, de præbend. Secunda ne resignans nimium sustineat dispendium, cap. *super hoc*, de renunciat. Tertia in permutatione Beneficiorum, quorum redditus sunt inæquales, ut ubertas unius præ alio assignatione pensionis compensetur, cap. *Ad quæstiones*, de rerum permut.

CAPUT